

KANGASLAMMIN MANTUN LINNALLE UUSI ELINKAARI

Historiallinen kohde

'Kangaslampilaiselle mahtimiehelle, kihlakunnantuomarille ja pitäjän suurimman kartanotilan omistajalle, Elias Walfrid Sopaselle (1863-1926) ei kelvannut tavanomainen. Siksi Pajamäen harjanteella, Varkauden Kangaslammin keskustassa komeilee ehkä maan mahtavin suojeluskuntatalo, Kangaslammin Mantun linnana tunnettu valkoinen kivilinna.'

Arkkitehti Oiva Kallion suunnittelema, 1920-luvulla valmistunut valkeaksi rapattu rakennus hallitsee kirkonkylän muuten pienimittakaavaista rakennettua ympäristöä ja maisemaa. Kallion suunnittelemat sisätilat huonejärjestelyineen ja kalusteineen korostavat talon historiallista arvoa. Edustavin sisätila on tuomarin huone kokouspöytäineen, tuoleineen, arkkupenkkeineen ja kaappeineen. Väheksyä ei sovi mahtavaa saliakaan eikä 5. kerrokseen kohoavaa tornia.

Hankkeella haetaan elinvoimaa

Keväällä 2019 käynnistettiin etsintätyö uusien toimintojen sovittamiseksi kohteeseen. Haasteena oli löytää kohteelle myös ylläpitäjätaho ja uusi omistaja. Tavoitteena oli osallistaa alueen asukkaita, yrittäjiä ja kesäasukkaita, jotta kiinteistölle löytyisi pitkä elinkaari ja käyttömahdollisuuksia myös kyläläisten keskuudessa.

Leader-rahoitteen Kangaslammin Mantun alueen elinkeinopalveluiden selvitys -hankkeen toteutti Navitas kehitys Oy. Hanketta rahoitti Maaseudun kehittämissyhdystys Mansikka ry.

Kiinteistö myynnissä

Kiinteistö kalusteineen ja ympäristöineen on suojeltu rakennussuojelulain nojalla, tavoitteena oli laatia korjaus- ja kehittämissuunnitelma, jotta kohteen arvo ja ominaispiirteet säilyisivät. Hankkeen koosteraportissa esitetään yleiskatsaus hankkeen toimintaan vuonna 2019 ja esitellään kuvin ja tekstein kohteen tilannetta ja arvioidaan korjaustoimien laajuutta.

Kohde on myynnissä Varkauden Kiinteistömaailman kautta tarjouskaupalla. Kohde soveltuu vaikkapa kansainväliseksi matkailukohteeksi.

Käyttömuoto on valittava rahoittaja- ja toimijälähtöisesti, ja rakennukselle, jos se halutaan säilyttää, on hyväksyttävä tarpeelliset täydennykset ja hyvin suunnitellut ja toteutetut korjaustoimet vanhojen osien suojelu huomioon ottaen.

Mittavat kunnostustarpeet

Kustannustaso koko hankkeesta täydellisenä saneerauksena, tarvittava laajennusosa rakentaen, entisöivän korjaustoiminnan muodossa vanhat osat kunnostaen tulee olemaan yhteen laskien noin 4,3 – 6,3 miljoonaa euroa. Arvio on karkea ja laskettu summittaisten osa-arvioiden mukaan. Tietoliikenneyhteydet 5G -valmiuksilla eivät sisälly vielä arvioon.

Kohtuulliseen käyttökuntoon, tiloiltaan nykykunto ja laajuus säilyttäen korjaussaneerauksen kustannusarvion taso voisi olla arviolta 2, 8 - 4 miljoonaa euroa. Arvio ei vielä sisällä ilmastointi- ja keskuslämmitysjärjestelmien kuluja.

Korjausten ajoitukseen ei ole otettu tarkempaa kantaa. Kun korjauksia ryhdytään toteuttamaan, on tarve tehdä ajoituskaaviot ja tarkemmat osa-alueittaiset laskelmat.

Pelastavassa, nykykunnan muutamia vuosia säilyttävässä vaihtoehdossa (esim. kattotiilien paikkausta, ikkunoiden ja ovien kunnostusta, kosteusvaurioiden korjaamista alapohjassa) päädyttiin investointitasoarvioon 200 000 – 300 000 euroa. Tällöin keskeisimpiä korjattavia kohtia ovat muodostuvia kosteusvaurioita estävät korjaukset katoissa, ovissa, ikkunoissa, alapohjarakenteissa, maaston pintojen muotoilussa ja lämmityksessä sekä ilmastoinnissa.

Kohteelle sata uutta käyttömuotoa

Hankkeessa löydettiin kohteelle toistasataa mahdollista käyttömuotoa, joista valitsemalla voi päästä toimivaan liiketoimintaan, kun jaksottaa valitut toiminnot ympärivuotiseksi onnistuneella ajoituksella.

Hankkeen retkillä tutustuttiin vastaaviin kyläyhdistysten omistamiin perinnekohteisiin mm. Leppävirran Kotalahdessa ja Karttulan Syväniemellä. Retkien avulla haettiin toiminnallista ja rahoituksellista mallia ajatuksella, että Kangaslammin kyläyhdistys hankkisi kohteen omaan käyttöönsä. Toisaalta ylläpidettiin ajatusta, että kohteelle löydettäisiin ylläpitäjätaho ja tapahtumantuottaja- tai matkailuyrittäjätaho, joka lähtisi kehittämään kohteesta toimivaa matkailukohdetta. Niinpä Pieksämäen Haapakosken ruukilla tutustuttiin Pauli K. Väänäsen yrittäjäperheen ostamaan ruukkialueeseen, josta on muokattu kylän juhla- ja pitopalvelupaikka sekä kesätapahtumien kohde.

Yhteisenä nimittäjänä käydyissä keskusteluissa ja ideoissa oli, että talo pitää kunnostaa ja säilyttää alkuperäisen kaltaisena ja koota siihen useampia yleisö-, kokous- ja juhlapalvelu- sekä harrastustoimintoja vuodenaikojen mukaan rytmittynä.

Kohteen jatkotyöstettäväksi toiminnoiksi valikoituivat teknisellä kunnossapitoremontoinnilla saavutettavissa olevat ja nykyinen huonejärjestys säilyttävät, kohteeseen sopivimmat yhdistelmätoiminnot. Valittuja toimintoja on mahdollista lähteä kehittämään ryhmätyöpajamenetelmin ja erillistoimeksiantoina omaehtoisen työskentelyn puitteissa. Tavoitteena voisi olla, että toimintoja yhdistämällä olisi saavutettavissa kohteelle rakennusteknisesti ja -taloudellisesti tavoitettava kompromissi, niin että kohteen vaatimat mieluummin kohteen pitkäntähtäimen elinkaarta tukevat investoinnit tai minimissään välittömät ylläpitokunnostukset pystytään toteuttamaan. Tavoitteena oli myös selvittää osuustoiminnan mahdollisuudet toimijoiden yhdistäjänä.

Linnan arvo säilytettävä

Tärkeätä myyjälle on, että kiinteistölle ja sen käytölle löytyy yhteisymmärryksessä pitkä elinkaari ja kehittyvää käyttöä. Ja tietysti molemminpuoliset hyvät imagohyödyt ja suhteet. Hintaa tärkeämpää on Linnan arvokas ja monipuolinen jatkokäyttö ja arvokkaan rakennuksen säilyminen. Tämä periaate myös linjattiin omistajan (Varkauden kaupungin hallitus 2.9.2019) toimesta lähtökohdaksi kiinteistöä myytäessä.

Haasteeksi osoittautui löytää sitoutunut toimijataho, joka on valmis panostamaan rakennuksen omistajana kiinteistön ylläpitoon ja kunnostukseen sekä sitoutumaan suojellun rakennuksen säilyttämiseen ja rahoittamaan rakennuksen vaatimat tekniset investoinnit ja ylläpidon. Ehdokkaita kuitenkin on löytymässä.

Rakennuksen kehittämisen painopiste on lähitulevaisuudessa ylläpitää rakennuksen teknistä kuntoa ja pidentää käyttöikää vuositasaiseksi sekä kehittää rakennuksen toiminnallista elinkaarta pidentävien investointien toteuttamista. Näiden tavoitteiden toteuduttua on jatkossa tärkeintä toteuttaa ylläpitävää kunnossapitoa.

Investointitarpeet selville - Seutukaupungin kasvu

Hankeessa selvitettiin myös Mantun linnan valitun tulevan käyttömuodon vaatimia pääpiirteisiä investointitarpeita. Tämä hahmotustyö tehtiin täydellisen saneerauksen vaatimusten mukaisena, koska kohde vaatii lähes käyttötarkoituksesta riippumatta lähivuosina laajan peruskorjauksen.

Haasteena kiinteistön korjaamiseksi Varkauden kaupungin omistukseen on työn laajuus ja kohteen sijainti. Varkaudessa vanhojen rakennusten korjausvelkaa on runsaasti, suojele- ja korjauskohteiden laajuus yllättää. Kohteiden tarkat kuntokartoitukset vaativat panostuksia jatkossa.

Varkauden historia elää rikkaassa rakennusperinnössä ja kaupunkien kerroksien säilyminen on taloudellinen kysymys, mutta myös tahtokysymys. Yhteistyöllä ja aktiivisuudella myös toimijat ja kaupunkilaiset voivat olla vaikuttamassa rakennuskuvan säilymiseen ja kehittymiseen positiiviseen suuntaan. Missä laajuudessa rakennuskantaa korjataan ja säilytetään? Se on ennen kaikkea kaupunkistrateginen ratkaisu.

Varkaudessa kaupungin ja rakennuskannan kasvu on edennyt sykäyksittäin. Kaupunkikuvaa kehitettiin arkkitehtisuunnittelulla voimakkaasti 1920- ja 30-lukujen vaihteessa, kun Varkaudesta tuli kauppala. Seuraava kasvun murros oli 1950-60 -lukujen taitteessa, kun taajamasta kasvatettiin teollinen kaupunki vahvalla arkkitehtisuunnittelulla ja modernilla kaupunkikuvalla. Sen jälkeen kehitysaskelia tapahtui 1980- ja 1990 -luvuilla kun kaupunkikuvaan ilmestyivät ohitustie, teollisuusalueet, nykyaikaiset kauppakeskittymät, kävelykeskusta, pienten liiketilojen Kauppakatu ja Navitas -toimistotalot.

Onko edessä nyt seuraava suurempi kehitysaskel, ja missä muodossa? Kasvaako kaupungista esimerkiksi työperäisen maahanmuuton kautta kehittyvä nykyaikainen seutukaupunki teollisine ja teknologisine elinkeinoineen ja kauppoineen vai jatketaanko paikkakunnalla elinkeinotoiminnan kuihtumisen ja väestön ikääntymisen tiellä? Aika näyttää, mutta Mantun linnan kohtaloa odottaminen ei ratkaise. Kangaslammin pienessä kaupunkitaajamassa, 25 km keskustasta sijaitseva Mantun linna tarvitsee omat elinvoimaiset toimintonsa, jotta kiinteistöä voidaan heti kunnostaa, toiminnoilla ylläpitää ja aktiivisilla toimijoilla sen toimintoja kehittää.

LIITE 1. Ideoinnin tuottamia liikeideoita

1. Oma linna - asuntokäyttö täydennysrakentamalla, laivalaituri ja veneilykäyttöä
2. Kummituslinna + pakuhuone – kaikkea kummituksista matkailijoille ja vierailijaryhmille
3. Ravintola ja juhlapitopalvelu – juhlatila perhejuhliin, ryhmille, tilausravintolatoimintaa
4. Osuuskuntatalo – matkailuyritysten yhteinen nähtävyysskohte
5. Majoitusta GoSleep unimunissa – uniikki vierailukohde elämysmatkailijoille, seikkailu linnassa
6. Robottikeskus – informaatiota roboteista (Varkauden vetovoimakeskusta tukien)
7. Kotiseutumuseo – suojeluskunta- ja koulumuseo -koulutuskeskus Vesikansan linna
8. Start Up -tilat yrittäjille – toimistohotelli, yrittäjien ja konsulttiverkon toimintapiste
9. Mekaanisen musiikin museo – tilat Varkauden tunnetuimmalle museolle
10. Yhdistysten toimintapiste – tilat paikkakunnan kyläyhdistystoimijoille (nykykäyttötilanne)
11. Pienpanimo – tms. perinteikäs vanhoihin tiloihin soveltuva yrittämisen muoto
12. Harrastekokoontumistila – partio, 4H-kerho tms.
13. Taidekeskus – säätiörahoitteinen taidekeskus (esim. Saastamoisen säätiö, Walter Ahlströmin säätiö)
14. Mantun linna - joukkorahoitteinen uniikki matkailukohde (opas kertomassa kohteesta, jossa perusnäyttely ja vaihtuva näyttely)
15. Majakka – Ledvalot näköalatornissa ja vierailumahdollisuus maisemakierrosten yhteydessä
16. Moottoripyöräkerhon kokoontumispiste – vierailukohde kesäretkille
17. Rauniolinna, annetaan raunioitua nähtävyysskohte – ryhmämatkailukohde pienin resurssein
18. Teknologiaatalo – modernia langatonta tekniikkaa maaseudulla -esittelypiste
19. Vahakabinetti – linnan vampyyri mallia Mikkelin Visulahti?
20. Laadukas käsityömyymälä – myyntipiste matkailijoille mallia Puijo, Valamo?
21. Luomutuotemyymälä – yrtit ja kuivatut tuotteet
22. Ritarihuone – kokoontumis- ja yhteydenpitopaikka saksalaisille ja kv-harrastajille

23. Kylmäkellari – viinikellaritoimintaa – esittely- ja myyntipiste
24. Hotelli - Yoga-keskus – terveellisen elämän palvelukeskittymä
25. Lepakkokeskus – tietoa lepakoista mallia perhospuutarha
26. Pieneläinhoitola – koirahoitola
27. Aarten etsijöiden tukikohta – metallinpaljastinharrastajien kokoontumistilat
28. Tatuointimuseo – studio
29. Kirkko – oma kirkko esim. muslimiyhteisöille
30. Wintage -maailma – 30-50-luvun keräilijätukikohta, myyntipiste
31. Kolme tenoria – uniikki kansainvälinen esiintymispaikka Joroisten musiikkijuhlat
32. Taidekeskus – oma ateljee tunnetulle paikallistaiteilijalle
33. Oiva Kallio -keskus – arkkitehtuuritalo mallia Alvar Aalto -museo
33. Kylän palvelukeskus – kunnostetut tilat postille, kirjastolle, palvelupisteelle ja parturi-kampaajalle
34. Elokuvastudio – Pekka ja Pätkä elokuvien uusi kuvauspaikka
35. Venemuseo – esillä vesikansan perinneveneitä
36. Pelikeskus – Virtuaalimaailma Warppi -ohjelmapalveluja kesälomailijoille
37. Etanakasvattamo – Courmet -ravintolatoimintaa
38. Kiinteistöosakeyhtiö – Perhekeskus – lomanviettopaikka lapsiperheille
39. Senioreiden kohtaamispaikka – palveluja ikäihmisille
40. Ilmastonmuutoskeskus – tietopiste ilmasto-/järviluonnon muutoksista
41. Green Care – Clean Tech -center – opastusta ympäristöjohtamiseen
42. Kesäkahvila – kohtaamispaikka kyläläisille ja matkailijoille – yleiset wc-tilat (ainoat/kylä)
43. Harrastustilat eri-ikäisille – näyttelyt, esiintymiset, toimitilaa yrittäjille
44. Museo – Mantun koko historia esille – WanhaVarkaus teemalla
45. Elokuvateatteri – juhlasali – seminaarisali 400 hengelle
46. Taide ja piirustus-paja lapsille ja nuorille – taideleiritoimintaa
47. Suojeluskuntamuseo – valtakunnallisesti sotaveteraani, sotainvalidi- ja lottaperinnenäyttelyt esille
48. Esityspaikka – kokouspaikka – juhlapalvelutila

49. Luontomatkailuyrityksen tukikohta – Saimaa
50. Foucoult -heiluri – Fysiikan ilmiöiden opastuskeskus observatoriota tukien
51. Kuninkaan WC – ylelliset uudet wc-tilat matkailijoille Linnarakennuksen viereen
52. Metallimusiikin keskittymä – esiintymistilat bändeille
53. Nähtävyys – säilytys upeana rakennuksena – torniin hissi ja näköalapaikka, alasuuteen rakennukseen wc ja kahvio
54. Leirikeskus – perinneleirit eri kohderyhmille mm. lottaleiri, partio,
55. Taidot haastaa tiedot -keskus, perinneammatit, lukkosepät, peltisevät, hirsirakentajat, katontekijät, tiilenpoltto yms.
56. Tapahtumatuottajan tukikohta – esim. suuret konsertit
57. Kieliopetusta - vapaaehtoistyöleirit kansainvälisille kohderyhmille
58. Harjoittelusali – voimistelijat, painijat, hula-hula-tanssijat yms.
59. Kokouskeskus – palaverit, kokoukset, pienryhmätyöskentelytilat
60. Virtuaalinähtävyys nettiin – 3D-lasien kautta kv-matkailukohde
61. Hiljentymisen keidas – riittävästi ja tarpeeksi palvelut (kirkko tms. taho)
62. Datan digitalisaatio – Datacenter -palvelukeskuspalvelut
63. Ekokeskus - kiertotalouden merkitys esille
64. Kärjäsali – vuokrataan tiloja oikeuslaitokselle
65. Energiakeskus – uusi energiateknologia esille, esim. aurinkoteknologia
66. Tarinatalo – tarinan kerronnan merkityksellisyys liiketoiminnassa korostuu
67. Sisältötuottajien toimintakeidas – jakamistalous ja alustat
68. Päättäjien akatemia – kokous- ja koulutuskeskus päättäjille
69. Perinnekulttuurikeskus – palavereja museoihmisille aidossa toimintaympäristössä
70. Ryijy- ja tekstiilinäyttelyt – näyttelytoimintaa alan harrastajille
71. Prinsessalinna – KIINTOPISTE prinsessa- ja prinssiharrastajille
72. Animecon –tapahtumakeskus – ym. erilaiset larppaustapahtumat
73. Kesäresidenssi taiteilijoille – työ- ja asuintilat taiteilijoille
74. Museotoimijoiden koulutuskeskus – korjausrakentajakoulutusten koordinointi
75. Sosiaalinen palvelukeskus – ESR-rahoitteista työttömien työpajatoimintaa

76. Kielikurssit – kv-leiritoimintaa nuorille mallia Rautavaaran metsäkartano
77. Kauneuden keskus – kauneudenhoitoalan koulutuspiste, ylläpitäjäksi yrittäjien osuuskunta
78. Kellomuseo – kartanoiden kellot, ylläpitäjänä kelloseppäyrittäjä
79. Koulumuseo – kansakouluhistoria esille ylläpitäjäksi säätiö
80. Suomen ympäristökeskus- jätevesiasioiden neuvontapiste – haja-asutusalueiden jätehuolto esille
81. Metsähallituksen opastuskeskus / opastuspiste – tietoa Järvi-Suomesta matkailijoille
82. Navitas 4 – Navitas-konseptin palvelut yrityksille, alkuperäinen linnamiljöö toimistopalvelujen ja tilaisuuksien järjestämiseen liittyvässä käytössä
83. Varkauden kaupungin maaseudun toimintatalo – tietoa rakentamisesta ja korjausrakentamisesta
84. Valokuvaamo – CatWalk -muotikuvauksia, valokuvausalan yrittäjien kohtaustapa
85. Ruusu- ja alppiruusu puutarha – tietoa puutarha-alan toimijoille
86. Teatteritalo – kiertävien teatterien harjoittelu- ja esiintymispaikka, Varkauden teatterin toimitilat
87. Nightwish -yhtyeen harjoitussali, kv-museo ja esittelypiste yhtyeen faneille
88. Lauluhetkiä – All sång på Skansen tyyliin kesälle kyläyhdistyksen toimesta
89. Kyläyhdistyksen ilmoitustaulu – kokoontumispaikka
90. Kulttuurikeskus – musiikin ympärille
91. Museo kaupungin käytössä – kaupungin toimipiste eri tarpeisiin, perinneasut oppailla
92. Esiintymispaja – kaikille avoin esiintymisen harjoituspaikka
93. Hirviseurojen juhlapaikka – metsästystrofeet ja toiminta esille
94. Säilytetään semmoisenaan – käyttö muovautuu ajan myötä
95. Puretaan rakennus pois – säästyy harmilta jatkossa
96. Elämysravintola – maahanmuuttajavetoinen kansainvälinen nähtävyys
97. Juhlapitopalvelupaikka – laitoskeittiötason puitteet
98. Näyttelyhalli – luontoteemalla
99. Kehityskohde Saimaan matkailun ympärille – yrittäjien yhteistyökohde, osuuskunta
100. Urheilulle ja kulttuurille – e-urheilukeskus

101. Monipuolista yritystoimintaa, matkatyössä olevien työpiste – Manttu Osuuskunta
102. Lottovoittajien yhdistys Lottovoittajat ry – yhdistystoimintaa sijoittajille
103. Rippikoululeiritoimintaa pääkaupunkiseudun nuorille – leirikeskus
104. Lemmikkieläinten juhla- ja pitopalvelupaikka - Rekkukirkko
105. Origami-harrastajien ohjausta – askartelutyöpajoja ikääntyville
106. Airbnb-majoitusta piharakennuksissa - ohjattuja linnakierroksia airbnb-matkailijoille
107. Asemuseo – Joroisten asemuseo isompiin tiloihin
108. Oravin ja Järvisydämen matkailukohteiden sivupiste, vierailukohde ja nähtävyys
109. Sotaveteraani- ja -invalidiliiton kansallinen esittelykohde, kunnossapidettävä alkuperäiskuntoinen suojeluskuntatalo
110. Eurooppalainen Linna – Yksityinen edustuslinna kv-myyntilistalle
111. Vaihtokohde linnamatkailussa – airbnb-majoitusta linnassa.
112. Pelastusharjoituskohde Kuopion pelastusopistolle – vanhat rakennukset kohteena
113. Tsasouna – kiinteistö uudeksi esittelykohteeksi
114. Hotelli - Imatran Valtion hotellin ja Punkaharjun valtion hotellin -tyylinen majoituskohde
115. Tapahtumapalvelutuottajien yhteiskohde – kalenterin mukaan toimintapuitteita eri kohderyhmille
116. Joulupukin koti – Mantun linnan tonttukierros
117. Casino – pokeriturnauksia kv-asiakkaille
118. Tubebattle-keskus – tubettajan kotilinna
119. Juustola – juustomyymälä -juustotapahtumat
120. Musiikitapahtumat, esim. flamenco-tapahtumat
121. Tähtitieteellinen kohde – näyttelyt
122. In the Middle of Nowhere – luontoa ja ympäristöä esille kohde
123. 'Pyhän Olavin reittikohde' – tie Norjasta Novgorodiin
124. Aairbnb -verkoston tukipiste – 'mummomajoitus' kodeissa bussilastille
125. Perheasunto - lomakohde lapsiperheille kesäksi

SUOSITELTAVAT JATKOTOIMENPITEET

Ehdotetaan että jatketaan myyntitilanteessa rakennusten toiminnallista tarkastelua niiden käyttömahdollisuuksien ja -tarpeiden selkeyttämistä.

Suosittelaa mahdollista täydennysrakentamisen osalta arkkitehtikilpailutusta ja tarkkaa rakennekorjaussuunnittelua, jos kantaviin rakenteisiin mennään tekemään muutoksia.

Kuntotutkimus vuodelta 2012 ehdotetaan päivitettävän päärakennuksen osalta tarvittavin tarkistusmittauksin myyntitilannetta varten. Piharakennusten kuntokartoitukset ovat tekemättä, ne on suojeltuina säilytettävä nykyasussaan, mutta pelastava saneeraus vaatii mittavia kunnostustoimia. Ehdotetaan että myyntitilanteessa rakennuksissa tehdään kuntotarkastukset.

Sisäilmatarkastus on tarve tehdä myynnin toteutuessa tai uusien toimintojen selkiytyessä.

Kangaslammin Mantun linna Varkaudessa on pian 100-vuotias kulttuuriympäristö ja suojeltu rakennusperintökohde, jolle tulee löytää arvoisensa jatkokäyttö.

Yritystoiminta ja elämisen mahdollisuudet Varkauden maaseudulla kaipaavat uudistuksia, jotta alueen elinvoima ja matkailupuitteet kehittyvät. Tavoitteena on löytää osaltaan ratkaisuja tyhjenevän ja ikääntyvän kylän haasteisiin.

Toivottavasti raportti ja sen esimerkit aktivoisivat kunnostamaan perinnekohteita ja -rakennuksia laajemminkin.

Kangaslammin Mantun alueen ja elinkeinopalveluiden selvityshanke

(Hanke 96016)

Kangaslammin Mantun alueen
ja elinkeinopalveluiden
selvityshanke

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin